

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

De vaste commissie voor Justitie heeft een aantal vragen voorgelegd aan de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie over de brief van de toenmalige minister van Justitie van 27 juli 2010 over de aanbidding en reactie op het rapport Werkgroep liberalisering naamrecht (Kamerstukken II 2009/10, 32 123 VI, nr. 121).

De fungerend voorzitter van de commissie,
Arib

Adjunct-griffier van de commissie,
Puts

Inhoudsopgave

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Algemeen
Schriftelijke naamskeuze
Wijziging geslachtsnaam gedurende bepaalde periode na de geboorte (spijtoptanten)
Wijziging van het Besluit geslachtsnaamwijziging
Overige

II. Reactie van de staatssecretaris

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Algemeen

De leden van de VVD-fractie hebben op hoofdlijnen met waardering kennisgenomen van de brief d.d. 27 juni 2010 en van het rapport van de Werkgroep liberalisering naamrecht. Deze leden hebben echter nog wel enkele aanvullende vragen en een kritische opmerking.

De leden van de PvdA-fractie willen haar waardering uitspreken over het werk dat de Werkgroep liberalisering naamrecht heeft verricht. Naast het uitspreken van haar waardering willen deze leden de gelegenheid aangrijpen om enkele vragen te stellen en opmerkingen te maken naar aanleiding van de reactie van de toenmalige minister van Justitie op de rapporten van de Werkgroep.

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van de toenmalige minister van 27 juli jl. en het bijbehorende rapport «Bouwstenen voor een nieuw naamrecht». Wel hebben zij hier nog enkele vragen over.

De leden van de D66-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen rapport van de Werkgroep liberalisering naamrecht. Deze leden zijn verheugd over de concrete maatregelen die op het terrein van het naamrecht worden voorgesteld. Voornoemde leden zijn van mening dat het rapport een aantal handvatten geeft en suggesties doet waardoor Nederland haar naamrecht niet alleen liberaliseert, maar ook moderniseert en zo recht doet aan de diversiteit aan gezinssamenstellingen in Nederland. Deze leden hebben evenwel nog enkele vragen en opmerkingen.

Schriftelijke naamskeuze

De leden van de VVD-fractie merken op dat de Werkgroep meent dat een afweging van de argumenten met betrekking tot de optie om de ouders de mogelijkheid te bieden per kind naamskeuze te doen en de optie om het huidige uitgangspunt van eenheid en naam tussen volle broertjes en zusjes een politieke keuze is. Naast de opmerking dat de onderlinge band tussen broers en zussen niet alleen tot uitdrukking wordt gebracht middels de familienaam, maar ook afhankelijk is van andere (sociale) factoren, vragen deze leden welk van de twee opties de staatssecretaris voornemens is over te nemen. Als gekozen wordt voor optie twee, kan de secretaris dan duidelijkheid scheppen omtrent zijn voornemens met betrekking tot de adoptie van elkaars kinderen door duomoeders en duovaders?

De leden van de PvdA-fractie kunnen zich vinden in de voorstellen in de onderhavige brief. Een vereenvoudiging van de procedure om een naamskeuze te melden bij het loket van de burgerlijke stand lijkt voor de hand te liggen. Zoals in de brief wordt aangegeven moeten er voor het melden van een naamskeuze geen zwaardere eisen gesteld worden, dan wanneer een kind wordt erkend. De aan het woord zijnde leden kunnen dit punt dan ook onderschrijven.

De leden van de D66-fractie zijn van mening dat het handhaven van de geslachtsnaam van de vader als vangnetnorm bij gebrek aan keuze onwenselijk is en niet te verdedigen valt uitgaande van het gelijkheidsbeginsel. Deze leden roepen tevens in herinnering dat het Committee on the Elimination of Discrimination against Women van de Verenigde Naties Nederland hier reeds tweemaal op heeft aangesproken. De aan het woord zijnde leden willen zich dan ook sterk maken voor de vangnetnorm waarbij het kind, in geval van conflict of gebrek aan keuze, een dubbele geslachtsnaam in alfabetische volgorde krijgt. Deze leden vragen de staatssecretaris zijn afweging kenbaar te maken, voorzien van een heldere en eenduidige argumentatie.

Wijziging geslachtsnaam gedurende bepaalde periode na de geboorte (spijtoptanten)

De leden van de VVD-fractie merken op dat ouders na de geboorte langer de tijd krijgen om de achternaam van hun kind te kiezen. Voor de periode van een jaar is gekozen om ervoor te zorgen dat de (gerechtelijke) procedure tijdig is afgerond. Hoeveel tijd de kost gemiddelde naamswijzigingprocedure bij de ambtenaar en bij de gerechtelijke instanties? Vindt de staatssecretaris het ook wenselijk dat ouders de mogelijkheid krijgen – bijvoorbeeld binnen drie maanden – om kennelijke verschrijvingen, vergissingen en onvolledigheden (zoals het opgeven van de naam Max als Maximiliaan wordt bedoeld) te herstellen korte tijd na de opgave? Deze leden hebben immers begrepen dat voor dit soort aanpassingen nu nog een gang naar de rechter noodzakelijk is. Ten aanzien van de wijziging van de geslachtsnaam van het kind in die van de nieuwe partner van de verzorgend ouder, in het geval van toekenning van het gezag aan die partner, meldt de Werkgroep dat zo'n verzoek slechts kan worden toegewezen indien sprake is van een gewichtige reden in het belang van het kind. Deze leden vragen waarom er voor is gekozen om hier een strengere lijn te volgen ten aanzien van het huidige beleid. Immers, het huidige uitgangspunt is dat de rechter het verzoek om naamswijziging alleen kan afwijzen als het belang van het kind zich daartegen verzet.

De leden van de PvdA-fractie onderschrijven de maatregel die de toenmalige minister in gedachten had voor de spijtoptanten. Zij zien met belangstelling uit naar het wetsvoorstel van de regering. Wanneer kan de Kamer dit voorstel verwachten? In de brief nam de toenmalige minister een afwachtende houding aan ten aanzien van de uitwerking van aanbevelingen van de Werkgroep, omdat deze de verdere uitwerking wilde overlaten aan zijn opvolger. Voornoemde leden wil deze voorstellen afwachten alvorens dieper in te gaan op de inhoud van de rapport van de Werkgroep. De toenmalige minister gaf in de brief aan dat de praktijk vraagt om een spoedige wijziging op een aantal punten. Welke ontwikkelingen in de praktijk hebben de toenmalige minister bewogen om toch eerst het rapport naar de Kamer te sturen? Waarom zijn juist de genoemde punten zo belangrijk dat de regering deze spoedig wil wijzigen? Erkent de staatssecretaris dat de voorgestelde wijzigingen ondergeschikt genoemd kunnen worden in vergelijking met inhoud van de discussie die geleid heeft tot de Werkgroep?

Ook de leden van de CDA-fractie vragen wanneer de door de toenmalige minister in 2011 beoogde wetswijziging precies kan worden verwacht en wat de staatssecretaris exact voor ogen heeft met deze wetswijziging.

Wijziging van het Besluit geslachtsnaamwijziging

De leden van de PvdA-fractie hebben een vraag over de wijziging van het besluit geslachtsnaamswijziging ten behoeve van geadopteerden. Wordt het door de aangekondigde wijziging ook mogelijk gemaakt om naast de achternaam van je geadopteerde ouders ook de achternaam van je biologische ouders te noemen? Maakt het terugwijzigen van de achternaam van geadopteerde ouders naar de achternaam van je biologische ouders het daardoor niet eenvoudiger omdat bij de burgerlijke stand bekend is wie de biologische ouders zijn?

De aan het woord zijnde leden zijn verheugd over het voornemen dat geen leges hoeven te worden betaald bij een verzoek om naamswijziging bij slachtoffers van misbruik of incest. Is dat de enige belemmering voor deze slachtoffers om tot een snelle en eenvoudige wijziging van hun achternaam te komen of kan of moet hieraan nog extra aandacht aan besteed worden?

De leden van de CDA-fractie merken op dat de toenmalige minister voornemens was het Besluit geslachtsnaamswijziging in die zin te wijzigen dat het Besluit wordt aangevuld met de grond dat volwassen geadopteerden hun (Nederlandse) geslachtsnaam kunnen terugwijzigen in hun oorspronkelijke (bijv. Chinese) geslachtsnaam. Deze leden vragen of ook in het geval iemand bijvoorbeeld een Nederlandse moeder en een buitenlandse vader heeft het hiermee ook mogelijk wordt om in een dergelijke situatie de naam van de buitenlandse vader aan te nemen. Zo ja, wat zijn hiervan de voorwaarden? Zo nee, kunt u aangeven waarom dit niet kan en wat dan precies het verschil is met de situatie van de geadopteerde.

De aan het woord zijnde leden vragen of de staatssecretaris voorbeelden kan noemen van bijzondere belangen die geslachtsnaamswijziging rechtvaardigen?

Deze leden vragen zich wat precies moet worden verstaan onder (de beoogde uitbreiding van) de hardheidsclausule?

Voornoemde leden vinden het een goede zaak dat de leges voor naamswijziging in verband met mishandeling of incest door een ouder komen te vervallen. Wel vragen deze leden ten laste van wie de lasten van deze leges vervolgens worden gebracht?

De leden van de CDA-fractie merken op dat de Hoge Raad van Adel bepleit dat adellijke personen toestemming zouden moeten verkrijgen om een uitgestorven of met uitsterving bedreigde geslachtsnaam van de moeder aan hun naam toe te voegen. De Hoge Raad van Adel merkt volgens de toenmalige minister terecht op dat, omdat het inmiddels mogelijk is geworden om voor nakomelingen te kiezen voor de naam van de adellijke moeder, zij het zonder overgang van de adel, familienamen ontstaan die geheel overeenkomen met adellijke geslachtsnamen. Het huidige verbod in het Besluit geslachtsnaamswijziging dient, aldus de toenmalige minister, derhalve geen doel meer en kan vervallen. Deze leden vragen of ditzelfde geldt voor de niet-adel. Dus wanneer de geslachtsnaam van de moeder in kwestie is uitgestorven of met uitsterven bedreigd wordt haar nageslacht deze naam al dan niet aan hun naam mag toevoegen. Graag ontvangen deze leden een reactie van de staatssecretaris.

Overige

De leden van de VVD-fractie merken op dat het goed is dat het naamrecht wordt gemoderniseerd, zodat het beter aansluit op de praktijk en de wensen van de samenleving.

In de brief van de toenmalige minister van Justitie zijn echter niet alle aanbevelingen van de Werkgroep overgenomen dan wel besproken. Wat is het standpunt van de staatssecretaris ten aanzien van de overige aanbevelingen en worden de conclusies van zijn voorganger overgenomen of ziet de staatssecretaris aanleiding sommige conclusies van de Werkgroep alsnog te onderschrijven?

Verder vragen deze leden of de liberalisering van het naamrecht meer aansluit bij landen zoals Zweden, Denemarken, Noorwegen en Engeland wanneer de aanbevelingen door de Werkgroep worden overgenomen.

Kan ook een overzicht worden gegeven met punten waar er overeenkomsten zijn en waar er verschillen zijn? Mochten de aanbevelingen door de Werkgroep worden overgenomen, sluit de liberalisering van het naamrecht dan beter aan bij het Internationaal Privaatrecht?

De aan het woord zijnde leden merken voorts op dat de Werkgroep ten aanzien van het mogelijk maken van een dubbele geslachtsnaam en voor alle buitenlandse personen met een namenreeks om, naast hun officiële naam, in de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA) te laten registreren dat zij een gedeelte van de namenreeks als voornaam gebruiken en een gedeelte als geslachtsnaam, meldt dat het om een aanzienlijke kostenpost gaat. De oorzaak hiervan is dat dit een aanpassing van het Logisch Ontwerp GBA en de systemen van de afnemers van de GBA vergt. Hoe is deze berekening tot stand gekomen en om welk bedrag zou het in casu gaan?

De leden van de PvdA-fractie merken op dat er in de discussie over het naamrecht regelmatig wordt gesproken over het introduceren van een dubbele achternaam, vergelijkbaar met het Spaanse naamrecht. Hierover hebben de leden van de PvdA-fractie een paar vragen. Als een ander systeem van achternamen wordt geïntroduceerd, zal dit consequenties hebben voor de registratie hiervan. Is de staatssecretaris van mening dat de GBA in staat is om dubbele achternamen te registreren? Kan dit leiden tot grote automatiseringsproblemen bij de GBA? Zo ja, op welke manier? Wat zullen de kosten zijn als daadwerkelijk wordt overgegaan tot registratie van dubbele achternaam?

Als wordt besloten tot registratie van dubbele achternamen dan zal in de GBA een wirwar aan namen ontstaan: dubbele achternamen van de pasgeborenen, ouders die eigen achternaam of de achternaam van de echtgenoot hebben, kinderen met de achternaam van dan wel de vader, dan wel van de moeder? Hoe kijkt de staatssecretaris daar tegenaan en ervaart hij dat als een probleem? Kan deze situatie leiden tot grotere identiteitsfraude omdat de wirwar aannamen onduidelijkheid schept of de GBA niet op orde is?

Verder willen de leden van de PvdA-fractie graag weten of de staatssecretaris de in de brief ingenomen standpunten volledig tot de zijne neemt. Zo nee, welke standpunten neemt hij niet over? Ziet de staatssecretaris aanleiding tot aanvullingen op de brief, mede wanneer dit wordt gezien in het licht van de breed gevoerde discussie die de aanleiding heeft gevormd tot uiteindelijk deze brief?

De leden van de CDA-fractie vragen hoe de staatssecretaris verder omgaat met de (overige) aanbevelingen uit het rapport van de Werkgroep liberalisering naamrecht nu het Kabinet inmiddels niet meer demissionair is. Graag ontvangen zij hierop een reactie.

De leden van de D66-fractie waarderen de initiatieven om personen afkomstig uit landen waar namenreeksen gebruikt worden tegemoet te komen. Deze leden vragen of er alternatieven zijn voor de voorgestelde oplossing die de aanzienlijke kosten van het wijzigen van het Logisch Ontwerp GBA en de systemen van de afnemers van de GBA met zich meebrengt. Daarop voortbordurend, vragen deze leden of er een mogelijkheid is om het systeem zodanig te ontwerpen dat in het geval van toekomstige wijzigingen eenvoudig en kosteloze aanpassingen kunnen worden verricht. Naast deze praktische en financiële overwegingen, vragen voornoemde leden hoe de staatssecretaris reflecteert op het voorstel van de Werkgroep om maximaal twee delen van de namenreeks te gebruiken als geslachtsnaam. Hoe verhoudt dit zich tot de aanbeveling die strekt tot het mogelijk maken van het voeren van een geslachtsnaam die uit vier delen bestaat in het geval van een dubbele geslachtsnaam? Deze leden vragen de staatssecretaris of het wenselijk en mogelijk is om ook voor de namenreeksen de mogelijkheid open te laten tot het voeren van een geslachtsnaam die uit vier delen bestaat in de vorm van twee samengestelde delen.

De aan het woord zijnde leden menen dat de Werkgroep terecht constateert dat er in het geval van de afweging tussen de naamskeuze per kind of eenheid van naam in het gezin sprake is van een politieke afweging. Deze leden vragen de staatssecretaris uit een te zetten welke van de twee voorgestelde opties de voorkeur heeft en op welke overwegingen deze voorkeur is gebaseerd.

Voorname leden vinden het een gemiste kans dat de toenmalige minister zich niet heeft uitgelaten over de introductie van de mogelijkheid van de dubbele achternaam met de bijbehorende vangnetnorm, terwijl de Werkgroep deze nadrukkelijk aanbeveelt. Bovendien, zo brengen deze leden in herinnering, bestaat deze optie wel al in andere Europese landen, zoals Spanje, Denemarken, Engeland, Noorwegen en Frankrijk al.

Daarnaast wordt zowel door de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken als in de literatuur aangedrongen op het introduceren van deze mogelijkheid. De aan het woord zijnde leden willen daarnaast benadrukken dat het mogelijk maken van een dubbele achternaam een gelijkwaardig alternatief biedt voor duomoeders. Deze leden beklemtonen nogmaals het belang van deze optie en vragen daarom de staatssecretaris zijn visie op deze suggestie van de Werkgroep te geven.

De aan het woord zijnde leden vinden dat de Werkgroep een waardevolle aanbeveling doet, door te stellen dat adoptieouders er voor moeten kunnen kiezen de oorspronkelijke geslachtsnaam te combineren met één van de geslachtsnamen van de ouders. De aan het woord zijnde leden begrijpen dat het maximum van twee geslachtsnamen ook hier gehandhaafd blijft, maar vragen de staatssecretaris uiteen te zetten wat de mogelijkheden zijn om van de beide namen van de adoptieouders een samengestelde geslachtsnaam te maken. Op deze wijze kunnen de namen van beide adoptieouders met de oorspronkelijke geslachtsnaam in een nieuwe dubbele geslachtsnaam opgenomen worden. Deze leden vragen de staatssecretaris hier op te reflecteren.

II. Reactie van de staatssecretaris